

Sprokkel 354: Gat

In De Streekkrant van 31 december 2014

Sprokkel 354 : Gat

Al in 1989 werd Aardgat gebruikt voor een natuurgebied in de Griepen te Tienen. Oorspronkelijk was het Aardgat een weggetje. Aard is in onze regio gewoon een veld gelegen tussen wegen. Rond 1400 was er een "artgat" nabij het land van Kerstinen van Leuven, overeenkomend met de huidige Veldstraat. Buiten de Leuvense Poort liep een aardgat naast een perceel land van Onze-Lieve-Vrouw ten Poel. En in 1441 was er een aardgat "te Bruneseem wert". Ook in veel andere gemeenten vond ik aardgat : in 1440 in Kiezegem in de omgeving van de Zilverberg, in Bunsbeek in 1454 op de Zavel en in 1773 aan het Vlaasveld. In Kapellen bij Glabbeek was er een aardgat in het gehucht Berchem en in Verrijck op het Lovens Veld bij de straat die liep naar de Tichelrie. Waanrode had een Weegat en Oplinter een Molengat, een Mestgat en een Klapgat. Gat is een kleine, soms doodlopen-

de toegangsweg. Het woord is te vergelijken met het Duits Gasse en Luxemburgs gaass, maar ook met het Engels gate. Internationaal is "gate" nu de toegangsweg naar het vliegtuig in de luchthaven. In de toponymie of plaatsnaamkunde kennen we gat ook in verscheidene samenstellingen. Naast het Aardgat vinden we in Verrijck ook een Koutergat, Hazeleersgat, Laatgat, Mestgat en Willebringersgat. In Kapellen kenden we het Hamelsgat en het Papengat, en in Kerkom het Cousgat en het Oliviersgat. Het Reynkensgat was een doodlopend straatje in Zoutleeuw, in de buurt van het Bethaniaklooster, van de Ingelstraat naar Wal II. De huizen in het Reynkensgat werden ingenomen voor de bouw van de Citadel. Geen "gat" echter is het Trekgat in Zoutleeuw. Dit is een eigenaardige vervorming van de persoonsnaam Rickart ! (Dr. P. Kempeneers)

In zijn boek 'Meensel-Kiezegem' schrijft P. Kempeneers op blz. 90 : "... **Gat** is een kleine, dikwijls doodlopende toegangsweg tot een aard of veld. Vergelijk met Duits Gasse, Engels gate (nu bekend in elke vlieghaven voor de toegangsweg naar het vliegtuig), Luxemburgs gaass..."

In zijn sprokkel verwijst de schrijver naar Kiezegem. Maar ook in Meensel is zo'n straatje ...

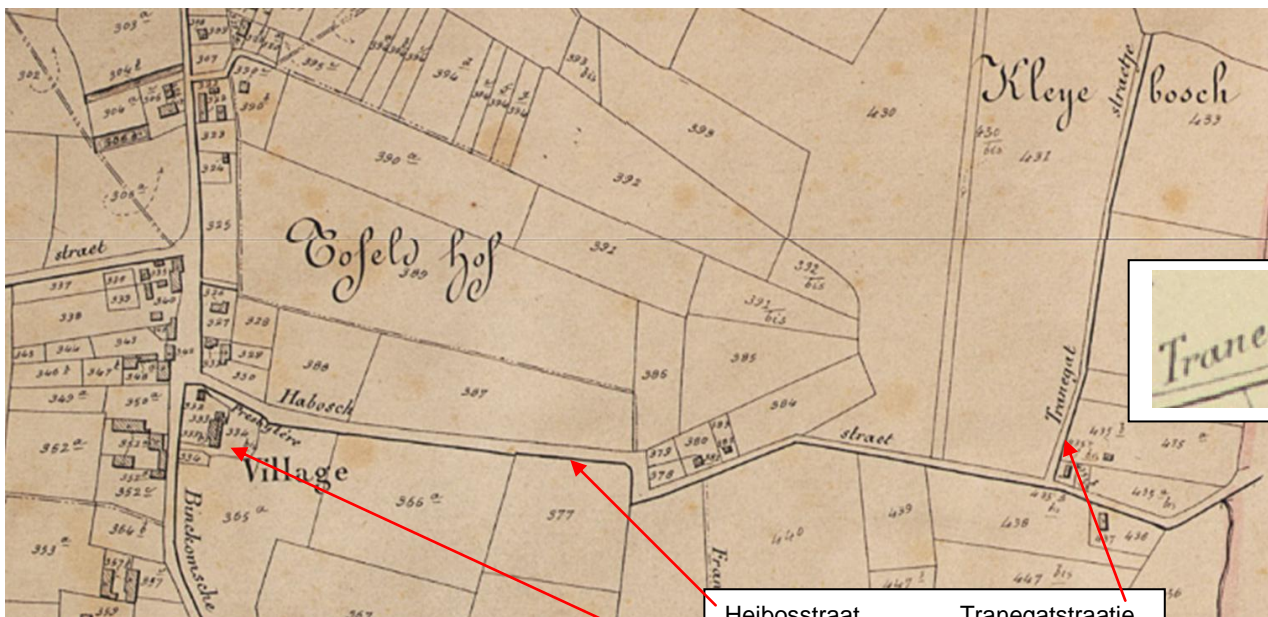
P. Kempeneers verduidelijkt verder :

"...Volgens de kaarten van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) is dit nog een bestaand voetpad. Het heeft wel geen naam en het staat niet op de kaart van de gemeente Tielt-Winge. Dit straatje heette vroeger ook Rodergat. In het hogervermelde boek, op blz. 100:

Tranegatstraatje [37]: 18 okt. 1780 *de traenegadt straete* (U 2326), 1785 *geschalmt in coopen waer van den eersten coop begint tegen het tranegadt stratien* (U 2326), 1845 *Tranegat straetje* (ABu), 1860 *Tranegat straetje* (k. Popp, C). - Oostelijke zijweg van de Heibosstraat, nu zonder naam. Mooie volkse vervorming van **Aardgatstraatje**: 1470 *opt soilvelt rgt. ... daertgat straete* (U 2614, p. 19), 1622 *bij d'Aertgatstraetken* (U 2618, p. 12), 1669 *het Aertsgat straecken* (KM 18/5), 1732 *by het aertgatstraetien* (U 2617, f. 44), 1774 *aen het aertgat straetken* (KM 21, 26), 1838 *te Meensel aen het aertgatstraetjen* (KM 28). Met een omschrijving: 1753 *het straetke naer de Lange beke* (U 2326)...."

Google Earth

Kaart van P.C. Popp, 1860 (bron : KBR)

Heibosstraat
Tranegatstraatje
Kerk Meensel